VREME

23. NOVEMBAR 1996. GODINA VII BROJ 318 CENA 8 DIN

Beograd, Novi Sad, Niš, Užice, Kraljevo, Kragujevac, Čačak, Zrenjanin, Kikinda, Pirot, S.Palanka, Jagodina, Požega...

VREME international

Austria . . . . . ATS 35
Netherlands . NLG 5.50
Germany . . . DEM 4.50
Switzerland . CHF 4.80
Sweden . . . . . SEK 32
Belgium . . . . . BEF 100
Denmark . . . . . DKK 19
Italy . . . . . LIT 5600
France . . . . . FRF 17
Cyprus . . . DRH 940
Luxembourg . . LFR 100
Makedonija . . . DEN 70
Hrvatska . . . . . HRK 11
Slovenija . . . . . SIT 320

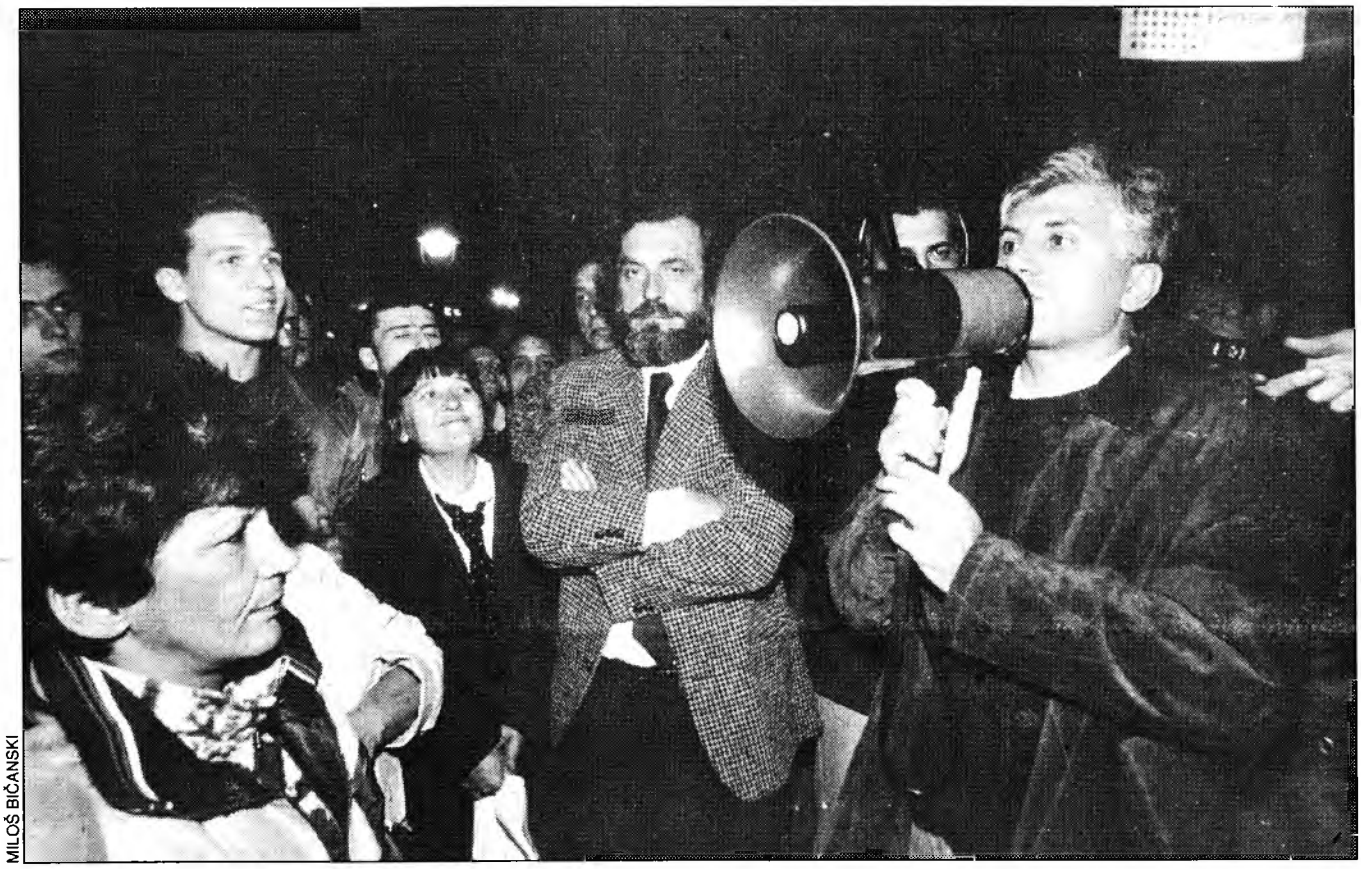

MILOŠ BIČANSKI

Opozicija brani pobedu

Pobuna Srbije

I tamo gde su priznali poraz, kao u Beogradu, Novom Sadu, Kragujevcu... socijalisti prazne kase i otimaju lokalne medije. Demonstracije u velikim gradovima sa nesagledivim posledicama

Negde iza ponoći – dok su se po štabovima opozicionih partija naveliko otvarale boce viskija i šampanjca u čast iznenađujuće dobrih vesti iz većine velikih gradova po Srbiji i dok su se na beogradskim ulicama okupljali oni koji su želeli da proslave pobedu na lokalnim izborima – jedan od prisutnih kolega je prilično skeptično komentarisao ono čemu je i sâm prisustvovao: "Daj bože da se do sutra ujutro ova pobeda održi i da opozicija sačuva vlast bar u deset od ovih 40 opština za koje tvrdi da ih je već osvojila. Da ne bude da dok ovi slave, oni drugi' čuvaju izborne kutije. I ponovo broje."

Sutradan, (18. novembra) u ponedeljak ujutro, pobeda je, međutim, izgledala kao još izvesnija. Ivica Dačić, kome u opisu radnog mesta stoji i to da u noćima posle izbora pije opoziciji "dušu na slamčicu", brzo je prestao da broji rezultate i zatvorio radnju. Odmah je bilo jasno da se ovog puta "slamčica" polomila. Glasom kojim se obično izražava saučešće, državni mediji su "slavili" "spektakularan uspeh" levih snaga u Ćićevcu i Aleksandrovcu (tamo su građani u oduševljenju nosili ulicama pečene prasiće) i, naravno, prećutkivali da je gotovo sve ono što u Srbiji liči na grad (dakle ima više od dve pristojne kafane i dva javna WC-a) prešlo u ruke opozicije. Tako je iza istinite činjenice da socijalisti imaju vlast u 144 od 189 opština u Srbiji ostala skrivena još jedna istina – da će opozicija ubuduće kontrolisati opštine sa oko 60 odsto stanovništva Srbije. Drugim rečima, ekonomsku i intelektualnu kičmu Srbije – Beograd, Novi Sad, Niš i Kragujevac. Leva koalicija pobedila je uglavnom u mestima i varošicama sa desetak hiljada stanovnika i jednom ili najviše dve fabrike. Tamo gde pretnje o "kašnjenju 21. veka", nestanku sunca, vode, vazduha ili lokalne fabrike, ako pobedi opozicija, odjekuju mnogo ozbiljnije nego u većim gradovima.

Već u ponedeljak uveče ispostavilo se da je iskusni kolega, ipak, izgleda bio u pravu. Pobeda opozicije po velikim gradovima Srbije počela je naglo da se "skuplja". Izborne komisije počele su mas-

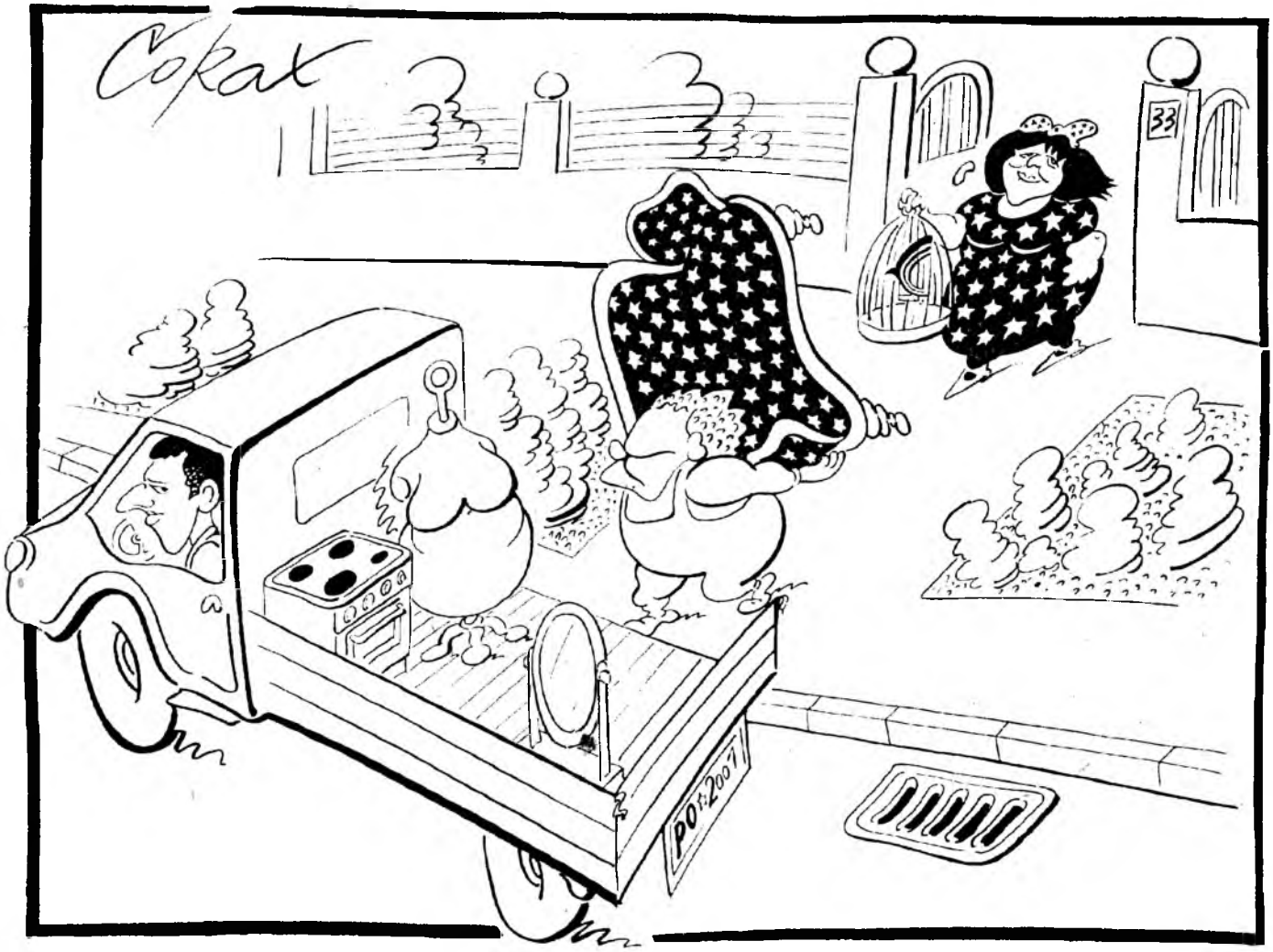

ovno da poništavaju rezultate u mnogim gradovima gde je opozicija već proslavila pobedu i da nagoveštavaju da se socijalisti neće tek tako odreći vlasti. Pri tom je obično korišćena demokratskom svetu do sada nepoznata formulacija da su "sva izborna mesta još u razmatranju". Čak i posle isteka zakonskog roka za saopštavanje izbornih rezultata. O kakvom se "razmatranju" obično radilo, najbolje govori podatak iz Jagodine. Član gradske izborne komisije iz redova JUL-a odlučio je da se povuče, jer nije više mogao da gleda kako njegove kolege iz "leve koalicije" falsifikuju volju birača. Već i sama činjenica da se prvi put od 1990. godine na izborne rezultate i neregularne uslove žale oni koji su te uslove sami propisivali, dovoljno govori u kom pravcu se stvari odvijaju.

BIRAČI I SPECIJALCI: U većini opozicionih gradova na ulice su u prilično velikom broju izašli ogorčeni birači, ali i specijalci. Mnogi od opozicionih odbornika, čija je izborna pobeda osporena (uglavnom preko i u toku noći), započeli su štrajk glađu. Među njima je, verovatno, i onaj užički kandidat za odbornika koji je na dan izbora doneo burek članu biračkog odbora, pa sada SPS traži da se zbog bureka ponište izbori na ovom biračkom mestu. U trenutku zaključenja ovog broja "Vremena" (sreda uveče), teško je predvideti u šta će se izroditi ogorčenje onih koji su poslednjih godina toliko često slušali kako se "volja naroda" mora poštovati. Lider

U sredu, 20. novembra, u Nišu, Užicu, Jagodini, Pirotu, Beogradu, S. Palanci, Zrenjaninu, Kraljevu... hiljade građana su demonstrirale protiv izborne krađe

Demokratske stranke dr Zoran Đinđić sve to tumači kao "metastazu vlasti", potcenjivanje građana i, što je najopasnije, "otvoren poziv na ustanak". Na konferenciji za štampu DS-a ocenjeno je kako se Srbija približava situaciji "vanrednog stanja". Lider SPO Vuk Drašković je u nekoliko navrata proteklih dana pominjao "reprizu 9. marta". U sredu, kada je opoziciona pobeda u velikim gradovima počela da se tanji i poništava, o svemu su obaveštene i strane ambasade. Lideri koalicije "Zajedno" najavili su "velike demonstracije u Beogradu povodom izborne krađe". Novoizabranim odbornicima u Nišu, Jagodini, Pirotu, Pančevu, Užicu, Kraljevu, Smederevskoj Palanci ... poručeno je: "Ne oklevajte i ne bojte se, uđite u svoje opštine, uspostavite novu vlast i branite je."

Postizborna igra živaca najočitija je u Nišu. Tamo je i bukvalno preko noći proradilo ono zlatno pravilo svih nedemokratskih režima da "nije toliko važno kako se glasa već kako se broji". Između dva izborna kruga, lokalni lider SPS-a Mile Ilić završio je, izgleda, čitanje knjige "Alhemičar" Paola Kuelja (vidi prošli broj "Vremena") i nekom čudnom "alhemijom" od izgubljenih izbora, posle nekoliko brojanja i poništavanja odborničkih mesta koalicije "Zajedno", dogurao, po svemu sudeći, do nove izborne pobede. U Nišu, gde oko 300 specijalaca čuva zgradu opštine, zabeležen je do sada i prvi postizborni incident – u noći između utorka i srede demolirana je pekara "Bata Bane". Ovo, inače, nije obična pekara već

objekat od strateškog značaja u Nišu. Vlasnik pekare je potpredsednik Gradske vlade Branislav Todorović, jedna od najnepopularnijih osoba u gradu, za čije ime lokalna opozicija vezuje mnoge sumnjive radnje. Za vreme junskih protesta radnika Niša, pekara "Bata Bane" bila je jedan od najbolje čuvanih objekata u gradu. Ovoga puta izgleda da je pažnja specijalaca malo popustila, mada niški opozicionari strahuju da je u pitanju možda i "navlačenje" kako bi se isprovocirali veći sukobi i pažnja skrenula sa "alhemije" Mileta Ilića na tobožnje nezakonito ponašanje opozicije.

Na prvi pogled, na "alhemiji" se najmanje insistiralo u Kragujevcu gde je gradonačelnik iz redova SPS-a prvi priznao poraz i čak smogao snage da prozbori nešto što je moglo da liči na čestitku upućenu pobednicima. U Novom Sadu nije ispoštovan zakonski rok za objavljivanje rezultata, ali je na kraju priznata više nego ubedljiva pobeda koalicije "Zajedno" (šest puta više odborničkih mesta nego SPS). Zatim je priznat i poraz u Beogradu, koji ne može da ublaži ni činjenica da je glasanje poništeno u deset izbornih jedinica. Koalicija "Zajedno" u Gradskoj skupštini već ima potvrđenih 60 odborničkih mesta, a za formiranje gradske vlade bilo je potrebno 56. Poraz u Beogradu je, zasigurno, nešto najgore što je socijalistima moglo da se dogodi i čemu se malo ko nadao. Posle 50 godina, Beograd će prvi put imati opozicionog gradonačelnika i, ako se narednih dana ne pokarabase odnosi unutar koalicije "Zajedno", magistra Nebojšu Čovića uskoro bi trebalo da zameni doktor Zoran Đinđić. Takođe, prvi put opozicija će osim centralnih gradskih opština kontrolisati i dobar deo periferije. Od 16 beogradskih opština, koalicija "Zajedno" će imati vlast u 11, dok su Šešeljevi radikali nadmoćno pobedili u Zemunu.

RADOJE MILIVOJEVIĆ

ŠAMPANJAC KOD KRSTA: Kragujevac, 19. novembar

BEOGRADSKI "PAUNOVI": Indirektan dokaz da bi primopredaja vlasti u Beogradu zaista mogla da se izvrši jeste i atmosfera koja trenutno vlada u Skupštini grada i koja po svemu podseća na atmosferu uobičajenu za parastose. Nebojša Čović je, po tvrđenju onih koji su to proveravali, ovih dana isključio mobilni telefon i ne prima poruke na pejdžer. Posle objavljivanja rezultata izbora, Čović se samo jednom pojavio u javnosti na nekoj proslavi u Zavodu za izgradnju grada. Stigao je pred kraj koktela i na pitanje: "Šta to bi?", objasnio kako se, eto, i to događa, kako je opozicija bolje odigrala u finišu kampanje i – dobila utakmicu. Oni koji su slušali ovo Čovićevo objašnjenje tvrde da je sve to izgovarao kroz zube. On je bio verovatno poslednji koji je verovao da je moguće izgubiti izbore u Beogradu. Na nekoliko puta izgovorena upozorenja predsednika Srbije da "Beograd ne sme pasti", odgovarao je tvrdnjama da se to nikako ne može dogoditi i da je sve pod kontrolom. U noći u kojoj je Milošević sazvao čelne ljude SPS-a na koordinaciju posle gubitka najvećih gradova u Srbiji, Nebojša Čović je bio među onima koji su najviše dobili po prstima. Njemu i lideru beogradskih socijalista dr Branislavu Ivkoviću zamereno je da su sami sebe obmanjivali, da su obećavali ono što nisu mogli da ispune, a čule su se i formulacije o "partijskim paunovima" kojima su na ovim izborima "potkresana krila", zbog "preteranog šepurenja". U JUL-u još nisu (bar ne javno) analizirali katastrofalan učinak na lokalnim izborima, pogotovo u Beogradu. Jedino je predsednik beogradske organizacije JUL-a Slobodan Čerović nastavio da laže samog sebe. Tvrdio je da je "JUL najbolje odradio izbore". Čeroviću, koji nije postao odbornik Gradske skupštine (pobedio ga je u drugom krugu portparol DS Slobodan Vuksanović), pripada inače i sledeća izjava: "Ne znam zašto je naše biračko telo podbacilo. Nelogično je i to što sam izgubio, a dobio sam više glasova nego u prvom krugu".

Još prve noći, dok se po beogradskim ulicama slavila pobeda, a pola grada (uglavnom oni koji ne hvataju Radio B92) mislilo da su "opet naši košarkaši negde pobedeli" ili "Zvezda" naknadno dobila "Barselonu" sa 3:0 parforfe, lideri koalicije "Zajedno" su kraj spomenika Knezu Mihailu obećavali da neće biti revanšizma. Vuk Drašković se zaricao kako se neće dozvoliti nikakvo ideološko jednoumlje i kako pamet i poštenje nemaju stranačke boje. "Prema tome, najbolji ljudi, najpošteniji ljudi iz naše bratske SPS, nakrivite naše šajkače, dobro ste došli da pomognemo svi preporod naše jedine otadžbine Srbije", pozivao je usred velikog slavlja Vuk Drašković. Nešto slično izgovorio je i Zoran Đinđić, upitan da li će, u slučaju da bude gradonačelnik Beograda, otpuštati ljude na čelnim funkcijama u komunalnim firmama. "Ne mora da znači da ćemo postaviti naše ljude. Naši ljudi su svi koji dobro obavljaju svoj posao", rekao je Đinđić.

Uprkos ovim obećanjima, u Skupštini grada mnogi su već počeli da traže nov posao. Svima je obećano da će biti zbrinuti na vreme. Dosadašnja vlast se očigledno povlači na "rezervne položaje", u nadi da se na njima neće previše dugo zadržati. Zajedno s ljudima biće izgleda "evakuisani" i mnogi dosadašnji izvori finansiranja vi-

talnih gradskih službi. Čini se, zapravo, sve da se nova vlast u startu što više iskompromituje i, kako je ovih dana primetio komentator "Blica", opozicioni gradonačelnici dovedu u poziciju da liče na "lokalne Zorane Liliće". A to praktično znači da bi njihovo upravljanje velikim gradovima u Srbiji moglo da se svede na onu mađarsku poslovicu – "evo ti ništa, i drži ga dobro". Kraj potpuno prazne kase.

Odgovor na pitanje šta je opozicija zaista dobila pobedom na lokalnim izborima u najvećim srpskim gradovima – trenutno zaokuplja i jednu i drugu stranu. Tim pre što takav odgovor nikako ne može biti jednoznačan. Prema nekim tumačenjima, opozicija i nije dobila toliko mnogo koliko joj se možda u prvi mah učinilo. Preuzimanjem velikih gradova natovarila je sebi na grbaču ogromne obaveze i dužnosti, s jedne, i veoma malo vlasti i novca, s druge strane, pa se mnogi već sada pitaju ima li u svemu tome uopšte ikakve pobede. Kada se doda da će odlazeća vlast pokušati verovatno da za sobom poruši mnogo toga i ostavi zatrpane u ruševinama one koji ih menjaju, situacija zaista nije baš previše lagodna. O tome šta, na primer, čeka Zorana Đinđića i njegov tim ako preuzmu brigu o gradu, govori i izjava Ljubomira Anđelkovića iz DSS-a, koji je u "Dnevnom telegrafu" primetio: "Beograd nema svoje zemljište, nema javni komunalni sistem, nema elektro-energetski sistem, sve je to u vlasništvu Republike. Ne postoji zakon o glavnom gradu. Beograd nema svoju autentičnu policiju. Vodovod je u dosta jadnom stanju, privreda staje. Beogradu su oduzete sve ingerencije, grad je potpuno obespravljen". Portparol DSS – Milorad Jovanović tvrdi kako u ovoj stranci imaju informaciju o totalnom pelješenju beogradske kase kako opozicija u njoj ne bi zatekla baš ništa.

Nimalo lepšu sliku neće zateći ni oni koji preuzmu brigu o Novom Sadu, Kragujevcu i, eventualno, Nišu. Veliki sistemi u ovim gradovima odavno su posrnuli, većina radnika je na ivici bede, a komunalni sistemi i gradske službe u ništa boljem stanju nego što je to slučaj u glavnom gradu. Preuzimanje vlasti u ovim gradovima (i u ovom trenutku) ne predstavlja stoga baš dobru osnovu sa koje bi se krenulo u osvajanje i demontažu republičke vlasti.

PLUS I MINUS: U pravu su, međutim, i oni koji smatraju da se opozicija, bez obzira na nasledstvo koje zatiče, ne može sada ponašati u stilu – "bojimo se onoga što smo godinama tražili". Pobeda na lokalnim izborima mogla bi se zato posmatrati i iz neuporedivo optimističnijeg ugla. Pre svega onog psihološkog. Činjenica da je tzv. običan čovek najzad mogao da vidi kako se neka vlast u Srbiji (pa makar i ona lokalna) menja na izborima preko glasačkih listića, da posle toga ne ostaje rupa u vasioni, od neprocenjivog je značaja za srpsku opoziciju. Bez obzira što socijalisti sada pokušavaju da gubitak velikih gradova prećute ili prikažu kao trenutak slabosti "nekih partijskih organizacija" i što vlast neće tek tako predati svojim političkim protivnicima, najzad je srušen mit o njihovoj nepobedivosti. Slobodan Milošević je doživeo prvi izborni poraz, i to u času kada je bilo gotovo izvesno da bi republički izbori koji slede iduće godine trebalo da budu samo "stvar tehnike". Na ovim izborima gubili su, inače, i "najperspektivniji" socijalisti. Gradonačelnik Beograda Nebojša Čović važio je za jednog od najpopularnijih espeesovaca, imao je svakodnevno ogromnu minutažu na gotovo svim televizijama i na kraju je doživeo fijasko kao kapiten tima koji je imao zadatak da po svaku cenu pobedi u Beogradu. Poruka koju preko njegovog neuspeha prima prosečan birač je – kada im je izgubio Čović, mogu i oni važniji od njega. Ali i Bidža.

Iako će se potruditi da iza sebe ostave "atomski pepeo", socijalisti će se, kao čuvari vlasti na višim instancama, naći ubuduće i u mnogim neprijatnim situacijama koje se u ovom trenutku još ne mogu sasvim jasno sagledati. Kada sledeći put nezadovoljni radnici "Zastave" budu došli da protestuju ispred

kragujevačke opštine, sasvim je moguće da im se u protestu pridruži i sam opozicioni gradonačelnik Kragujevca sa celokupnom gradskom vladom. I da potom svi zajedno krenu u Beograd, gde bi pod Marjanovićevim, Kontićevim ili Miloševićevim prozorom tražili da se reše njihovi problemi. Takav scenario je, uostalom, veoma dobro poznat i dugo ga je upotrebljavao sam Slobodan Milošević. Radnike koji su u predvečerje raspada zemlje dolazili da se žale ispred Savezne skupštine vešto je upućivao na druge adrese (uz put ih je podsećao da su ne samo radnici već i Srbi) i koristio kao "odšrafljenu bombu" u političkim obračunima sa saveznim vrhom i rukovodstvima drugih republika. Ista ta bomba sada može da mu eksplodira u ruci, jer su i drugi u međuvremenu naučili kako se ona odšrafljuje. Tim pre što radnici sve češće izlaze na ulice kao radnici, a sve manje kao Srbi.

Po mišljenjima mnogih, možda i najveći profit od pobede na lokalnim izborima opozicija može da dobije preuzimanjem pojedinih lokalnih medija i tako, uoči izbora iduće godine, bar delimično ublaži postojeću medijsku neravnopravnost. U kom pravcu bi stvari mogle da se razvijaju u ovoj oblasti najbolje svedoči primer lokalne TV stanice u Trsteniku. Odmah po saznanju da je Trstenik, inače mesto čuvenog poslanika SPS Rake Radovića, prešao u ruke opozicije, stara vlast je odlučila da lokalnu TV stanicu priključi na sistem RTS-a. Upućeni tvrde da je samo pitanje dana kada će nešto slično biti učinjeno i sa Studiom B, čije "oslobađanje" opozicioni lideri najavljuju kao svoj prvi beogradski potez po preuzimanju vlasti. Po opozicionim štabovima već se naveliko sastavlja i nova-stara redakcija nekadašnjeg NTV-a. Istovremeno, u štabu socijalista koji pakuje fioke po Skupštini grada, iz neke od tih fioka svakog časa bi moglo da ispadne rešenje pripremljeno za "ne daj bože situaciju". Previranja u medijima počela su i u sredinama koje ne bi trebalo da budu previše ugrožene rezultatima lokalnih izbora. Promenjen je čelni čovek TV "Politika", a kuva se izgleda i u samom listu "Politika". Potištenost vlada i u RTS-u,

Beogradski treći krug

Gradska izborna komisija poništila je rezultate izbora za odbornike Skupštine grada na deset izbornih jedinica, pa će kandidati morati da trče treći krug u roku od deset dana. Poništeni su izbori u sledećim izbornim jedinicama:

3 Voždovac (Dragutin Dragović, SPS/JUL – Nebojša Leković, "Zajedno"),
11 Voždovac (Zoran Modrinić, SPS/JUL – Milan Kostić, "Zajedno"),
46 Lazarevac (Srđa Popović, "Zajedno" – Života Matijašević, SPS/JUL),
57 Novi Beograd (Branislav Ivković, SPS/JUL – Dragoslav Rosić, "Zajedno"),
60 Novi Beograd (Slobodan Milošević, SPS/JUL – Ljiljana Lučić, "Zajedno"),
67 Novi Beograd (Bogdan Džaković, SPS/JUL – Božidar Vučurović, SRS),
74 Palilula (Velimir Radosavljević, "Zajedno" – Žika Petrović, SPS/JUL),
78 Palilula (Dušan Bajec, "Zajedno" – Rade Zbiljić, SPS/JUL),
81 Palilula (Slobodan Šarenac, SPS/JUL – Slaviša Daković, "Zajedno"),
106 Čukarica (Dragoljub Spasenović, SPS/JUL – Radovan Stevanović, "Zajedno").

odakle je potekla priča kako je, navodno, čelni čovek ove kuće Dragoljub Milanović viđen za odstrel i već čuvenu "reciklažu" potrošenih espeesovskih kadrova. Obrazloženje te priče, ukoliko je tačna, zaista je neverovatno. Nesrećni Milanović je, kako se priča, preterao u propagandnim aktivnostima i hvaljenju leve koalicije, što je, po nečijoj proceni, na kraju izazvalo kontraefekat kod dela birača.

ŠTRAJK GLAĐU: U trenutku dok optužuje "lopovsku vlast" da pokušava da ukrade čak i rezultate izbora, opozicija se istovremeno zaklinje u sopstveno poštenje i obećava moralnu čistotu svuda gde bude bila na vlasti. Odmah po saznanju da su radikali pobedili u opštini Zemun, njihov lider dr Vojislav Šešelj obećao je da će ovo biti "ogledna opština" i da će radikali svima pokazati kako se čuva i poštuje poverenje birača. I Zoran Đinđić je obećao da na njegovo upravljanje Beogradom neće pasti nikakva senka jer se preko Beograda dokazuje i zrelost za vladanje Srbijom. "Sirenski zov" vlasti i onoga što uz nju ide mogao bi da bude zaista koban po opoziciju, ako se brzo zaboravi na obećanja i usvoji logika – "neka Milošević brine o Dejtonu, a mi ćemo o lokalima i placevima". A što se lokala i placeva tiče, sigurno je da ih u dogledno vreme neće biti za izgradnju beogradske "kineske četvrti" ili "Europolisa", koje je potencijalni gradonačelnik već označio kao "Potemkinova sela".

U prvim reakcijama na rezultate lokalnih izbora moglo se, između ostalog, čuti kako u Srbiji najzad dolazi vreme "ozbiljnog bavljenja politikom". U startu je, međutim, sve ispalo prilično preozbiljno i polako klizi ka vanrednim situacijama sa nepredvidivim posledicama. U trenutku kada ovaj broj "Vremena" kreće u štampu, lideri i poslanici koalicije "Zajedno" započeli su u Skupštini Srbije štrajk glađu. Ujedno su pozvali Beograđane da izađu na ulice i odbrane izbornu pobedu.

Puna tri dana posle izbora, međutim, bar pola Srbije još ne zna šta se na tim izborima, zaista dogodilo i ko je zapravo pobedio. Za to vreme, ona druga polovina se sprema da svoju pobedu brani do kraja. Čovek koji bi lako mogao da pronađe izlaz iz takve situacije – predsednik Srbije – kao i obično u sličnim situacijama ćuti i pušta da stvari bez ikakve potrebe ponovo odu predaleko.

Posle minulih lokalnih izbora on, međutim, sve više liči na Tajsona. I dalje deluje moćno sa svojim brdom mišića, i dalje je u stanju da žestoko odalami, ali se i pokazalo da ima staklenu bradu. ■

NENAD LJ. STEFANOVIĆ

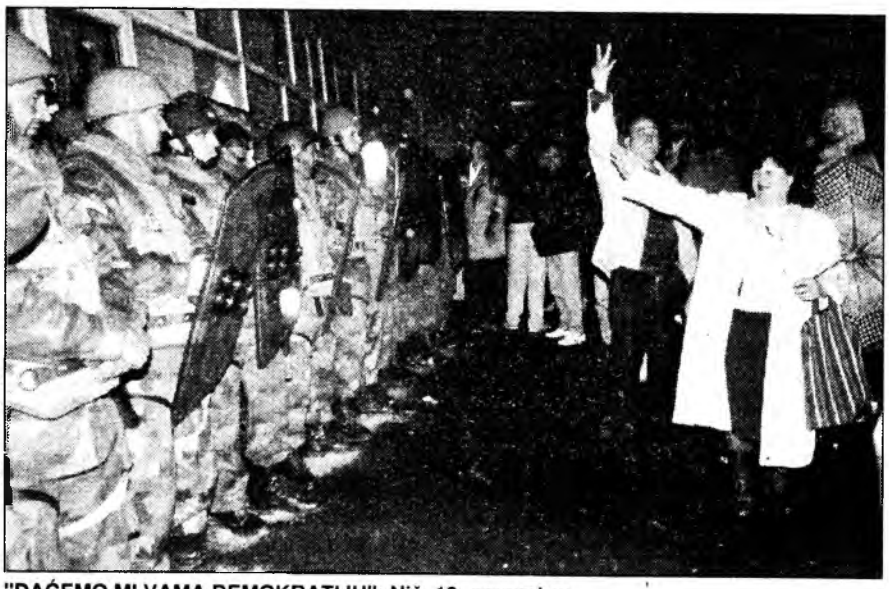

ALEKSANDAR STANKOVIĆ

"DAĆEMO MI VAMA DEMOKRATIJU": Niš, 19. novembra

Niš

Bezočna krađa

"Ako Gradska izborna komisija održi još jednu sednicu, SPS će osvojiti svih sedamdeset odbornika"

"Od interesantnih stvari imamo dve saobraćajke i jedan požar", saopšteno je u informativnoj službi niškog SUP-a, samo nekoliko sati nakon uličnih demonstracija u gradu. Izveštaj niškog SUP-a (sreda, 20. novembar) ne sadrži, kako kažu u informativnoj službi, okupljanje građana.

Desetak hiljada Nišlija koji su prethodnu noć po izuzetno jakoj kiši proveli veče ispred gradske skupštine ujutru je iznenadilo i saopštenje Gradske izborne komisije koja je, razmatrajući prigovore Socijalističke partije Srbije, "utvrdila osnovanost navoda podnosioca i proglasila još 11 odbornika SPS-a". Tako da je konačan raspored odborničkih mandata u gradskoj skupštini: 37 mesta za SPS, 24 za političku organizaciju "Zajedno", a u devet izbornih jedinica izbori će se ponoviti 1. decembra. Izborni štab koalicije "Zajedno" na osnovu autentičnih zapisnika sa biračkih mesta tvrdi da je ona osvojila 41 mandat.

"Ako Gradska izborna komisija održi još jednu sednicu, SPS će osvojiti svih sedamdeset odbornika", prokomentarisao je najnoviju odluku rezignirani Nišlija.

"Na izborima u Nišu pobedile su Nišlije i demokratski san dug pola veka. Molim vas da svim sredstvima branite naš Niš i našu i vašu pobedu u njemu", pozvao je na mitingu u centru Niša lider SPO Vuk Drašković. Miting kakav se u Nišu ne pamti pred oko tridesetak hiljada Nišlija protekao je bez ikakvog incidenta. Nišlije su se oko 16 časova (utorak 19. novembar) razišle, uz poziv organizatora da uveče zajedno sa svojim odbornicima ispred Skupštine grada sačekaju rešenja o imenovanju odbornika. "Opet nisu znali da iskoriste energiju naroda", prokomentarisao je mlađi Nišlija, gurajući se kroz masu naroda na Trgu oslobođenja u centru Niša. "Ovi ljudi moraju da pobede, ne j... lep nego uporan", zaključio je stariji gospodin ispred Skupštine grada.

Sumnje da će se te večeri Nišlije odazvati pozivu opozicionih lidera zasnivale su se na umoru (četiri okupljanja za dva dana) i stalnom pozivanju lokalnih lidera opozicije na strpljenje.

"Izađite napolje!"; "Lopovi"; "Odbornici u skupštinu"; "Ovo su izbori", odjekivalo je ispred očigledno prazne skupštine grada. Zoran Živković, potpredsednik DS, zamolio je okupljene građane da se strpe još pola sata. Oni koji su ga čuli, jer razglasa nije bilo, negodovali su: "Dokle da čekamo, šest godina već čekamo". Uznemirenost se primećivala i u redovima lokalnih lidera opozicije, ali i među milicijom.

Učestali povizi: "Idemo u skupštinu!" bili su dovoljan razlog da se pet minuta kasnije ispred skupštine pojave specijalne

ALEKSANDAR STANKOVIĆ

jedinice milicije sa šlemovima i u pancir košuljama. Demonstranti su specijalce pozdravili uzvicima: "Ustaše", "Idite na Kosovo" i zvižducima. Više stotina specijalaca mirno je opkolilo skupštinsko zdanje.

"Zbog nemogućnosti komunikacije, jer milicija nije imala ovlašćenja da nam dâ struju iz skupštine grada, ljudi na trgu nisu znali šta se dešava ispred. Mi smo osetili da se diže tenzija. Verovatno da je to isprovociralo policiju da pozove pojačanje, što je opet isprovociralo okupljene građane, koji su bacili nekoliko predmeta prema miliciji, a bogami i prema nama", kaže Živković.

Od polomljenog stakla na ulaznim vratima Skupštine povređen je jedan miliconer, koga su kolege okrvavljenog ispratile sa trga. "Ja izražavam žaljenje zbog toga... Nismo mi došli ispred skupštine s namerom da neko bude povređen ili da pogine", kaže Živković.

U nameri da smanje tenziju i izbegnu incidente, predstavnici koalicije "Zajedno" poveli su građane prema centru grada, ali se deo demonstranata uputio prema pekari potpredsednika Izvršnog odbora Skupštine grada Branka Todorovića. U gužvi koja je nastala ispred pekare, jedan milicioner je u znak upozorenja pucao dva puta u vazduh. Pekara i kombi ispred nje, istog vlasnika, demolirani su. "Organizatori ovog okupljanja ne stoje iza toga, a onaj ko je to počinio moraće da odgovara", kaže Živković.

Sa centralnog gradskog trga demonstranti su se po jakoj kiši razišli, ali je ujutro još veći revolt izazvala Gradska izborna komisija svojim novim saopštenjm i imenovanjem još jedanaest odbornika SPS-a.

Okupljanje Nišlija nastavljeno je pod još jačim milicijskim obezbeđenjem.

"Šarene uniforme" pristigle u (izgleda) nekadašnji bastion SPS-a, po nekim informacijama, došle su sa Kosova i iz okolnih gradova. Pod šlemovima, u pancir košuljama i sa štitovima obezbedivali su skupštinsko zdanje i sedište niškog SPS-a. "Ovako nije bilo na Kosovu, ali je bilo u Novom Sadu, a tada je jedna vlast pala", kaže Miroslav Šolević, nekadašnji lider događanja naroda u Srbiji.

"Snimaj im lice da ih vide deca", dovikivali su demonstranti snimateljima lokalnih i stranih televizija, koji su snimali trostruke kordone milicije oko skupštine.

"U kriznom štabu koalicije Zajedno dogovorili smo se da zamolimo građane da se uzdrže od masovnog okupljanja, jer masovna okupljanja mogu da izazovu konflikte, sa povređenim i poginulim", rekao je Živković. Nišlije su Živkovića propratili zvižducima i negodovanjem. "Pustite nekog pametnog da govori", čulo se iz mase. "Ne može se ništa uraditi mirnim putem, ne smemo da izgubimo kontinuitet", promuklim glasom, oslonjen na štap, vikao je sedokosi Nišlija.

Odbornik skupštine grada (SPO) u prošlom sazivu Miodrag Stanković pozvao je Nišlije da se ne razilaze već da sačekaju radnike Mašinske industrije i Elektronske industrije koji će im se, po njegovim rečima, pridružiti u poslepodnevnim časovima. U sredu (20. novembra) pred odlazak ovog broja "Vremena" u štampu, Nišlije su još protestovale. Svi su izgledi da će ovaj protest poprimiti formu "plišane revolucije" na beogradskim Terazijama. ■

ZORAN KOSANOVIĆ

Užice

Grad pod opsadom

Socijalisti, jednostavno, nisu dozvolili izbornoj komisiji da overi pobedu koalicije "Zajedno", čiji su odborički kandidati osvojili 38 mandata, a SPS 29, da bi nakon "velikog posla" izborne komisije rezultat "spao" na 29:29. Mnogobrojni građani, koji su u sredu (20. novembar) izašli na ulice, i čelnici koalicije "Zajedno" ne priznaju poništenje glasova i najavljuju da će se protiv takve odluke boriti svim dozvoljenim sredstvima. Grad je potpuno blokiran policijom: užičkim kolegama autobusima i kamionima pristigla je "plava" pomoć iz Loznice, Šapca i Valjeva. U mestu Parmenac, između Čačka i Užica u pripravnosti čeka i 1000 specijalaca MUP Srbije.

Počelo je velikim slavljem u nedelju uveče, u ponedeljak je usledila neverica i bes, a završilo se, u utorak uveče, spremnošću nekih opozicionara da, kako rekoše, ginu do isterivanja pravde. Ovo je, zapravo, dijagram raspoloženja pristalica užičke koalicije "Zajedno" (DS, SPO i GSS) od trenutka kada je u štabu Koalicije, na osnovu prispelih zapisnika sa biračkih mesta, proglašena izborna pobeda, otpevano "... Iz ove naše pobede, rađa se sunce slobode...", pa do momenta kada je izborna komisija poništila rezultate izbora na 9 biračkih mesta, na kojima su odborički kandidati koalicije "Zajedno" pobedili socijaliste sa, u proseku, 70 glasova razlike. Ipak, moraće u treći izborni krug zbor, najpre, "viška jednog ili dva glasačka listića u biračkoj kutiji", a potom i zbog "greške" svog odborničkog kandidata koji je članu biračkog odbora doneo parče bureka ispred biračkog mesta, a sve to je od strane SPS "posmatrača" ocenjeno kao "ilegalno prisustvo na biračkom mestu".

S druge strane, na sam dan drugog kruga lokalnih izbora, savezni ministar za saobraćaj i veze dr Zovan Vujović u pratnji čelnika užičke opštine iz Zlatiborskog okruga obišao je gotovo sva biračka mesta i tom prilikom visoki gosti imali su kon-

КРАЂА! КРАЂА! КРАЂА!

УЖИЧАНИ!

ОВИ ЉУДИ - ЧЛАНОВИ ОПШТИНСКЕ ИЗБОРНЕ КОМИСИЈЕ УЖИЦЕ СУ

ПОКРАЛИ!

ВАШЕ ГЛАСОВЕ И ПОНИШТИЛИ ВАШУ ИЗБОРНУ ВОЉУ И НАШУ ЗАЈЕДНИЧКУ ИЗБОРНУ ПОБЕДУ

МИЛОВАН МИТРОВИЋ, председник, судија Окружног суда Ужице

ЗВОНКО ДИМИТРИЈЕВИЋ, секретар, дипл. правник, Општински завод

ВЕЉКО ЛАЗИЋ, члан, дипл. правник

НЕЂО ЈОВАНОВИЋ, члан, адвокат, Ужице Достојевског 6

ВАСИЛИЈА ВИТОРОВИЋ, члан, стручни сарадник Органа за прекршаје

СОЊА ЈОКИЋ, члан, дипл. правник директор Пензионог фонда

ДУШИЦА МИЋИЋ, члан, адвокат, Ужице Видовданска 32

ИЗБОРИ СУ ПОНИШТЕНИ НА 9 БИРАЧКИХ МЕСТА НА КОЈИМА СУ УБЕДЉИВО ПОБЕДИЛИ ОДБОРНИЦИ КОАЛИЦИЈЕ "ЗАЈЕДНО"

ИЗЛАЗИМО НА ПРОТЕСТНИ СКУП ПРЕД СКУПШТИНУ ОПШТИНЕ ПЛАНАЦ У СРЕДУ

struktivne razgovore sa članovima biračkih odbora i glasačima. Istom prilikom, glasačima i članovima odbora posebno je ukazano na značaj pobede politike mira i s tim u vezi je postignut dogovor o...

"Ovo je čista ludost što pod ovakvim uslovima izlazimo na izbore, ali idemo jer, zapravo, nema šta da izgubimo što do sada nismo izgubili", govorio je predsednik OO SPO Užice Bogoljub Zečević, dok je, na istu temu, potpredsednik DS i poslanik u republičkom parlamentu Slobodan Gavrilović ponavljao, pomalo sluteći da je "socijaliste lakše pobediti na izborima nego overiti tu pobedu". Počnimo redom: sedište izborne komisije smešteno je u prostorijama finansijske policije (samo iz tog razloga nekoliko privatnika iz redova opozicije nisu prihvatili odbornički izazov), lokalna TV-5 iz dana u dan ugošćavala je odborničke kandidate SPS-a, a umesto termina za film emitovane su reprize razgovora sa odborničkim kandidatom SPS-a i predsednikom SO Užice Dušanom Nedeljkovićem, dok njegov protivkandidat mladi inženjer Božidar Ristanović nije imao priliku ni da prođe pored TV-5.

Na strani opozicije bila je privredna razglednica grada na Đetinji, na kojoj je, osim nekoliko privatnih preduzeća, sve drugo "polumrtva i mrtva priroda". Opozicionari su mogli računati i na činjenicu da je Užice najskuplji komunalni grad u Srbiji, a da "zasluge" za to ponajviše pripadaju direktorima ovdašnjih komunalnih preduzeća i njihovim političkim istomišljenicima u vrhu opštinske vlasti.

Tek, izbori su održani, a u prvom krugu odborički kandidati koalicije "Zajedno" osvojili su četiri mandata u gradskom jezgru, a socijalisti sedam u okolnim selima. U jednom od tih sela, Volujcu, glasalo se u kući čoveka sa kojim pristalice opozicije ne govore, a neki od njih su rekli da ni za džak para ne bi ušli u njegovu kuću. U drugom krugu izbora za još upražnjenih 56 mesta u lokalnom parlamentu nadmetao se 51 kandidat SPS-a protiv 51 kandidata koalicije "Zajedno", dok su se na ostalih pet mesta sudarili kandidati "Zajedno" i radikala.

"Da ne pocrvenimo pred Čačanima", duhovito je, tri dana uoči drugog kruga glasanja, izjavio predsednik OO GSS Užice Miroslav Filipović, aludirajući na već izvesnu pobedu čačanske koalicije "Zajedno".

Onda je usledila pobeda koalicije "Zajedno", ali izborna komisija poništava rezultate izbora na devet biračkih mesta. Dok ovaj tekst odlazi u štampu (sreda 17 časova), u Užicu vlada haos. Policija je potpuno blokirala grad, veliki broj Užičana priprema se da na večernjem mitingu, na koji dolaze Vuk Drašković, Zoran Đinđić i Vesna Pešić, iskaže sve vrste građanske neposlušnosti; novoizabrani odbornici koalicije "Zajedno" su - u znak protesta zbog, kako su istakli, "najveće krađe u istoriji Užica" - stupili u štrajk glađu; članovi izborne komisije su se, kažu, posakrivali u "mišje rupe", a, kako nezvanično saznajemo, među njima je bilo mnogo žestokih sukoba. Predsednik Izborne komisije Milovan Mitrović, koji nije potpisao rešenje o poništenju, pobegao je iz grada. Opozicija je građanima podelila 10.000 letaka kojima je imenovala lopove. ■

ZORAN TMUŠIĆ

Novi Sad

Kazna za bahatost

SPO, DS i Koalicija "Vojvodina" zajedno su proslavili izborni trijumf. Da li to znači i nagoveštaj velike postizborne koalicije

U autobusu koji vozi od demokratskog Beograda preko socijalističko - radikalskih sremskih palanki ka demokratskom Novom Sadu trešte narodnjaci i vesti Radio Novog Sada na kojima izbori, a naročito izborni rezultati, uopšte ne postoje. Vredni trudbenici ove državne kuće imali su šta i da kriju od svojih prisilnih strujnih pretplatnika, pošto je "leva koalicija" u vojvođanskoj prestonici doživela katastrofalan poraz. S obzirom da nema nikakvih slobodni(ji)h elektronskih medija, Novosađani su samo iz razgrabljenih primeraka "Naše Borbe" i "Blica" mogli da saznaju kako su birali i koga su izabrali. Na ulicama grada uobičajen ritam, kao da je, u skladu s mentalitetom podneblja, obavljen sasvim rutinski posao i sada "idemo dalje". Naravno, u noći između nedelje i ponedeljka slavilo se i na novosadskim ulicama, a naročito je zanimljivo bilo pred Skupštinom grada, iza čijih su prozora izvirivali uplašeni opštinski funkcioneri i službenici. Jedna od novopečenih odbornica iz redova koalicije "Zajedno" kaže nam da su SPO, DS i Koalicija "Vojvodina" zajedno proslavili izborni trijumf. Da li to znači i nagoveštaj velike postizborne koalicije, videće se...

U utorak je sve izgledalo normalno: stranački čelnici su se oporavljali od velikog slavlja koje je prethodne noći organizovano u prostorijama gradskog odbora Srpskog pokreta obnove, na kojem je vrstan domaćin bio prvi čovek ovdašnjeg SPO Mihajlo Svilar. O ovom poznatom privredniku već se šapuće kao o novom gradonačelniku, što zbog ličnih kvaliteta, što zbog činjenice da je SPO pojedinačno najjača stranka u gradu (oko 60 odsto mandata koalicije "Zajedno").

Prvi čovek novosadskog odbora Demokratske stranke dr Predrag Filipov tumači ovakve rezultate izbora (debakl socijalista, ali i vodećih radikala poput Maje Gojković ili Igora Mirovića) odlukom birača da "kazne" one koji su do sada, neuspešno i neretko bahato, upravljali gradom. Filipov primećuje da je i opozicija izgubila neke od opština u kojima je držala vlast na osnovu rezultata izbora iz 1992; tamo gde su izbijale finansijske i stambene afere i drugi kompromitujući skandali, i opozicija je gubila svoja uporišta. "Građani su", kaže za "Vreme" dr Filipov, "protestovali protiv loše uprave. Treba shvatiti da lokalna samouprava nije mesto gde se rešavaju velika ideološka pitanja, nego konkretni problemi života građana. Utoliko i oni nalaze svoj interes u poveravanju lokalnih organa vlasti onim snagama koje mogu da rešavaju njihove probleme".

Koalicija "Zajedno" imaće apsolutnu većinu u skupštini grada i samim tim i priliku da sama oformi gradsku vladu. Na pitanje da li se ipak razmišlja i o nekim koalicijama sa drugim strankama ili listama, dr Filipov kaže: "Tačno je da je koalicija Zajedno osvojila više od polovine mesta u skupštini grada, ali nama će dobro doći sve one snage koje nameravaju da rade u in-

teresu građana, od kojih neke do sada nisu bile prisutne u skupštini. Mi se u vršenju vlasti nećemo ponašati revanšistički. Sve ćemo raditi na dobrobit građana i spremni smo na saradnju. Dve trećine građana Srbije živi u gradovima i opštinama u kojima je pobedila koalicija Zajedno. Iznenađen sam nesposobnošću SPS da na gospodski način prizna poraz, iako je on vrlo ubedljiv. Građani su videli da se vlast može smeniti izbornim listićima, i to je od velikog značaja i za buduće izbore."

Koalicija "Vojvodina" potvrdila se kao najprijatnije iznenađenje ovih izbora, i u drugom krugu je od deset kandidata dobila - jedanaest odbornika! Ne samo da su svi pobedili u drugom krugu nego se i jedini odbornik Ekološkog pokreta pridružio koaliciji "zbog podudarnosti programa"... Nosilac lista ove koalicije Nenad Čanak kaže nam da je tako nadmašen svojevremeni podvig Slobodana Miloševića sa 104 odsto osvojenih glasova...

ROKER POBEDNIK: Po kazivanju novosadskih sagovornika "Vremena", šampion ovih izbora je mlad i u svetu politike (čak i na lokalnom nivou) sasvim nepoznat dečko: Vladimir Jovanov, novi odbornik koalicije "Zajedno", član SPO. Ovaj mladić pobedio je već u prvom krugu samog novosadskog gradonačelnika Đuru Bajića (kandidovao se na listi grupe građana, pošto je pao u nemilost u svojoj matičnoj SPS), da bi u drugom krugu daleko iza sebe ostavio i aktuelnog predsednika novosadskih socijalista! Jovanov je inače basista poznate rok grupe "Love hunters", a radi i u jednoj fotografskoj radnji. U razgovoru za naš list Jovanov skromno kaže: "Nadao sam se uspehu, ali ga zapravo nisam očekivao, tim pre što moja izborna jedinica ima dosta vojnih zgrada i strukturu stanovništva za koju se obično smatra da je naklonjena vladajućoj stranci. Pred izbore nisam ni na koji način naglašavao činjenicu da sam muzičar, pošto to nema veze s mojim političkim angažmanom."

Očevici pričaju da je Jovanov napravio lucidan "ispad", u najboljoj rokerskoj tradiciji, dva dana uoči izbora. Njegova grupa je gostovala na TV Pink povodom svog subotnjeg beogradskog koncerta: na kraju emisije, Jovanov je pozvao gledaoce da dođu na koncert a sutradan da *svi zajedno* izađu na izbore...

Novi Sad je, u skladu s vlastitim imidžom, *mirno i dostojanstveno*, ali i pomalo (auto)ironično pozdravio smenu lokalne vlasti. Socijalistima ostaje da smišljaju kako da se nose sa ovakvim gradom, a novim vlastima kako da sačuvaju pobedu, prvo od režima, a potom i od "mangupa u svojim redovima". Nešto se, ipak, pokrenulo. Pri povratku u Beograd, u autobusu umesto da slušamo narodnjačko zapomaganje gledamo američki krimić. Simbolično? ■

TEOFIL PANČIĆ

Kikinda

Tačka na pljačku

Drugim krugom izbora pao je jedan od vojvođanskih "crvenih bastiona" – Kikinda. Socijalistička partija Srbije, koja je imala ogromnu većinu odbornika u Skupštini najveće severnobanatske opštine, doživela je pravi debakl. On. se mogao nazreti 14. novembra neposredno pred izbornu ćutnju kada su visoki predstavnici SPS-a i JUL-a Boško Perošević, predsednik pokrajinske vlade, Nikola Šainović, potpredsednik Vlade SRJ, Nedeljko Šipovac, potpredsednik republičke vlade i još nekoliko republičkih ministara održali na Trgu srpskih dobrovoljaca "Miting podrške Socijalističkoj partiji Srbije". Skup je trajao samo desetak minuta, jer je dobar deo građana od oko dve hiljade (mada je RTS u udarnom "Dnevniku" javio da je bilo 10 hiljada prisutnih) "nagrađivao" govornike zviždućima i povicima "lopovi, lopovi" i "bando crvena". Uvažena gospoda, koja su inače došla da otvore put koji spaja dva sela Iđoš i Mokrin – dugačak celih 2,8 kilometara, pobegla su "glavom bez obzira". Iste večeri velika sala Narodnog pozorišta bila je pretesna da primi sve koji su želeli da prisustvuju tribini Koalicije "Vojvodina", pa su se gosti morali preseliti pred zgradu Skupštine.

Građani Kikinde odlučili su da stave "tačku na pljačku": Koalicija "Vojvodine" dobila je najviše mandata – 18, od 51 koliko broji opštinska skupština. Paja Francuski, prvi čovek Lige socijaldemokrata u Kikindi, za "Vreme" kaže: "Građani su shvatili važnost vraćanja statusa Vojvodini, nepovoljnog u prethodnom periodu, pre svega što su živeli sve lošije i normalno je što su ovako reagovali i glasali za nas, jer smo jedini ponudili konkretne promene. Iz našeg programa izdvojio bih ono da vojvođanski proizvod mora imati svoju cenu na tržištu, jer se žito ne može davati već prodavati. Želimo da se kikindska opština, jedna od najrazvijenijih u prethodnoj SFRJ, okrene prema svetu i ekonomski stane na zdrave noge. Moramo napraviti presek zatečenog stanja u svim oblastima i saopštiti to građanima, a potom se boriti za zdravlje ljudi, čistiju vodu i vazduh, dati punu podršku razvoju male privrede i učiniti sve da nam bude bolje nego što je bilo".

SPS, koji je u drugi krug ušao sa 24 kandidata, imaće samo devet odbornika. Socijalistima, koji su doživeli poraze u svim biralištima u gradu, najviše su odmogli kandidati Jugoslovenske levice. "Julovci" su izašli u 50 IJ, u drugi krug prošlo ih je samo pet i nijedan nije dobio poverenje građana, ali su u dobroj meri raslojili glasove. Ali, rešenost Kikinđana da sruše dosadašnju vlast potvrđuje podatak da njihovo poverenje nisu dobili Svetozar Jankov, predsednik Opštinskog odbora SPS-a, i kandidati vladajuće partije mr Živodarka Dacin, predsednik SO Kikinda, čelni ljudi dva najveća privredna kolektiva Dmitar Šegrt (Industrija građeviinskog materijala "Toza Marković") i Đorđe Jokić (Livnica "Kikinda"), kao i mnogi drugi direktori.

Koalicija "Zajedno" ostvarila je, poput Koalicije "Vojvodina", veliki uspeh osvojivši 15 odborničkih mesta. Ivan Roščić, predsednik Okružnog odbora Srpskog pokreta odnove, kaže:

"Mi u SPO smo izuzetno zadovoljni, jer ćemo iz koalicije Zajedno imati najviše – šest odbornika, a posebno nam je drago što nijedan naš kandidat u gradu nije izgubio od kandidata SPS-a. Moram naglasiti i izuzetno korektan i profesionalan rad Opštinske izborne komisije. Ostaje nam da mi u opoziciji preuzmemo tešku odgovornost za budućnost naše Kikinde".

U okviru koalicije "Zajedno" prošlo je pet kandidata Demokratske stranke, tri Demokratske stranke Srbije i jedan iz Građanskog saveza Srbije. Pomalo je iznenađujući učinak kandidata Srpske radikalne stranke, jer je samo troje uspelo da pobedi. Radikali su pobedili i u još jednoj izbornoj jedinici, u kojoj je u drugom krugu poništeno glasanje, zbog viška listića, kao i u jednoj gde su izbori poništeni u prvom krugu. Tako je, uz po dva predstavnika Saveza vojvođanskih Mađara i Grupe građana, poznato 49 odbornika, ali preostala dvojica neće bitnije promeniti odnos snaga. ■

NENAD ĐERIĆ

Čačak

Kraj lopovluku

Novi predsednik opštine biće Velimir Ilić, predsednik SPO

Uoči izbora čačanski socijalisti su, po isprobanom receptu, otvarali nove objekte, organizovali proslave i manifestacije, lansirali vesti o srećnom gradu i zadovoljnim ljudima koji žive u njemu, a onda su, uvereni da za njih nema neizvesnosti, dozvolili sebi i da se posvađaju. Preciznije rečeno, kulminirao je odranije prisutan sukob između dve struje unutar vladajuće partije - jednu je predvodio predsednik opštine Rodoljub Petrović, a drugu predsednik partijske organizacije Rajko Baralić. Kao što je Petrović na Trećem kongresu, na volšeban način i bez podrške baze, ušao u Glavni odbor, tako je sada, takođe volšebno, u poslednjem trenutku, pošto je sa ostalim odborničkim kandidatima promovisan pred Goricom Gajević, iščezao sa liste partije čiji je osnivač, a na njegovom mestu pojavio se direktor javnog preduzeća "Komunalac" Lola Čvrkić. Petroviću ne preostaje ništa drugo nego da se kandiduje kao predstavnik grupe građana, a sukob u redovima vladajućih postaje medijski događaj i neiscrpni izvor čaršijskih priča. Zaokupljeni sobom, socijalisti zaboravljaju na postojanje opozicije koja zbija snagu u okviru koalicije "Zajedno" (SPO, DS i DSS), aktivira "lajavac" i ilegalni radio "Ozon", a na predizborni miting "izvodi" više građana nego ikada ranije. Za iole pažljivog posmatrača bio je to znak da se dogodio narod.

Iscprljen i ekonomski i psihički (u Čačku, na primer, oko 20 hiljada radnika ne prima platu), prezasićen eksponiranjem opštinskih funkcionera u lokalnim medijima i nezadovoljan načinom na koji su vodili opštinu, narod je bio dodatno isprovociran predizbornim svađama socijalista. Čačani su već u prvom krugu glasanja iznenadili i sebe same. Koalicija "Zajedno" osvojila je 26, a socijalisti svega 3 odbornička mandata. Julovci su doživeli apsolutni poraz, a od srpskih radikala samo se jedan kandidat plasirao za drugi krug. Socijalisti prikupljaju preostalu snagu i izjavljuju da se u drugom poluvremenu najžešće igra i za svaki slučaj prete građanima da će Republika, u slučaju da pobedi opozicija, izolovati Čačak i ostaviti ga bez svoje finansijske pomoći. Gradom počinju da kruže glasine o osvetničkim namerama opozicije. Koalicija "Zajedno" obećava da revanšizma neće biti i da će se zalagati za slobodno informisanje, a što se finansijske podrške Republike tiče, konstatuje da Čačak može i bez Beograda. Uoči drugog kruga, vladajući još jednom seku vrpcu. Na rekonstruisanom mostu preko Morave, koji je posle četvoromesečne pauze ponovo otvoren, zavađeni socijalisti Petrović i Baralić pojavljuju se zajedno, u društvu Nikole Šainovića koji poziva građane da izaberu put "koji ih odvaja od desnice i nazadnih snaga i vezuje za svet i budućnost".

U drugom krugu koalicija "Zajedno", međutim, dobija još 29, a socijalisti još pet odbornika. Vladajući su poraženi u svim gradskim izbornim jedinicama. Još na izborima 3. novembra poraz je doživeo potpredsednik opštine, a 17. su "pali" načelnik Moravičkog okruga, predsednik Okružnog odbora SPS-a, šef odborničke grupe socijalista... Među odbornike se nisu svrstali ni Rodoljub Petrović, ni Lala Črkić.

Nova Skupština biće konstituisana za dvadesetak dana, a već se zna da će predsednik opštine biti Velimir Ilić, predsednik Opštinskog odbora Srpskog pokreta obnove. Imena ostalih funkcionera još nisu obelodanjena, ali je izvesno da će jedan potpredsednik opštine biti iz DS, a drugi iz DSS-a. Predsednika opštine vlade, po svemu sudeći, daće DS, a potpredsednika SPO. Najavljene su i kadrovske promene u određenim opštinskim službama i javnim preduzećima, a one će se, naglašavaju u koaliciji "Zajedno", provoditi uz poštovanje zakona i skupštinske procedure.

Pobednike očekuje ono što su njihovi prethodnici nazvali vršenjem vlasti. "Završićemo ono što su započeli socijalisti, ukoliko je od vitalnog interesa za grad, a o daljem će odlučivati skupština", izjavljuje Dušan Drinjaković, predsednik Opštinskog odbora Demokratske stranke Srbije. Dušan Pavlović, predsednik Okružnog odbora DS, kaže da je najpre potrebno da se napravi "Presek stanja" u opštinskom budžetu, privredi, komunalnoj oblasti..."

"Lopovlucima i malverzacijama došao je kraj. Nećemo razočarati birače, bićemo bolji i odgovorniji od dosadašnje vlasti, a niko od budućih funkcionera neće moći da uzme stan ili dobije lokal", obećava budući predsednik opštine Velimir Ilić.

Socijalisti prognoziraju da će u narednom periodu čačanska opština "teže funkcionisati nego do sada" i najavljuju da će biti žestoka opozicija. "Mi u toj vlasti nećemo učestvovati, ali ćemo budno motriti šta se dešava i davati procene, rekao je predsednik ovdašnjih socijalista Rajko Baralić.

Čačani su ishod izbora proslavili na gradskom trgu, uz trubače i bez incidenata. Ukoliko nova vlast ispuni obećanje da će osloboditi lokalne medije, biće i vremena i mogućnosti za izricanje pohvala ili kritika. U protivnom, narod će morati da ćuti do sledećih izbora. ■

EMILIJA KUKIĆ

Kragujevac

Ispraćaj komunista

Na vrhuncu slave i moći, dr Borisav Jović, "jaki čovek" SPS-a, u Kragujevcu je izjavljivao "da su oni (komunisti) na vlast došli puškom pa da jedino tako (puškom) mogu i da odu". Kao u mnogo čemu drugom, dr Jović se i u "konkretnom slučaju" pokazao kao loš prognozer: komunisti su onomad (preciznije 17. novembra) sa vlasti u Kragujevcu otišli bez puške.

Uzgred, dr Bora Jović se pokazao i kao slab poznavalac istorije, pošto komunisti u Kragujevac nisu "došli puškom" već su 14. oktobra 1944. stigli na ruskim tenkovima i uspeli da ostanu sve do 17. novembra 1996. godine.

Gradska izborna komisija zvanično je saopštila da je koalicija "Zajedno" osvojila 37 odborničkih mandata u Skupštini grada, SPS 23, JUL 2, SRS 1, dok su rezultati na

RADE MILIVOJEVIĆ

SLAVLJE: Kragujevac, 19. novembar

četiri izborne jedinice poništeni.

Čelnici kragujevačke koalicije "Zajedno" uložili su žalbu Opštinskom sudu, iako su ubedeni da će i na ponovljenim izborima u naseljima "1. maj" i "Filip Kljajić" i u selima Čumić i Uljarevac opozicioni kandidati opet pobediti, te da će "Zajedno" na kraju imati onoliko odborničkih mandata koliko je prošle nedelje i osvojeno – 41.

Bilo kako bilo, pobeda koalicije "Zajedno" u Kragujevcu je ozvaničena, što je u utorak uveče ispred Gradske skupštine proslavljeno pesmom iz dve-tri hiljade grla "Oj, drugovi, jel' vam žao". Drugova, doduše, u to vreme nigde nije bilo, a njihove "ofise" u Skupštini grada obezbeđivale su jake policijske snage.

"Ne razumem panični strah socijalista od poraza na izborima. Naše stranke su drugačije od njihove i mi ne mislimo ni na kakav revanšizam, ni na kakvu osvetu", kaže Veroljub Stevanović, narodni poslanik SPO. Dodaje ipak, odnosno poručuje odlazećim socijalistima "da u narednih dvadesetak dana do primopredaje vlasti vode računa šta rade, te da ne potpisuju nikakve ugovore koji bi išli na štetu građana i nove vlasti."

Mada detaljnije ne pojašnjava suštinu upozorenja socijalistima, u ovdašnjoj javnosti Stevanovićevo upozorenje najpre se dovodi u vezu sa u velikoj meri pouzdanom informacijom da je odlazeći gradonačelnik Živorad Nešić Džada u utorak boravio u Beogradu i tamo nudio pripajanje nedavno formirane RTV Kragujevac RTS-u. Valja napomenuti da je RTV Kragujevac izgrađen i opremljen isključivo parama iz gradske kase i uz pomoć ovdašnjih donatora.

Uz ovo u pobedničkoj koaliciji "Zajedno", reklo bi se opravdano, strahuju i da im socijalisti ne ostave prazan budžet i fondove, pre svega onaj najbogatiji – fond za uređenje građevinskog zemljišta. Sredstava i mehanizama da se to spreči praktično – nema.

U svakom slučaju, novu vlast u Kragujevcu čekaju teške obaveze. Centar Šumadije je u minulih šest-sedam godina "ubijan" i uništavan, tako da već poduže slovi za "klinički mrtav grad".

"Svesni smo obaveza i svega što nas čeka. Prvo što moramo da uradimo jeste da javnosti saopštimo sa čime Kragujevac raspolaže i koliko para ima u gradskoj kasi. Odmah potom moraćemo da počnemo da rešavamo teške privredne i socijalne probleme koji pritiskaju najveći broj Kragujevčana. Istovremeno, moraćemo da dovedemo u red javna preduzeća, a privatnom sektoru da omogućimo da stane na noge", ističu u kragujevačkoj koaliciji "Zajedno". ■

ZORAN RADOVANOVIĆ

Pirot

Poraz crvenih direktora

"Vala, dočekasmo i taj dan da ovima (socijalistima) najzad vidimo leđa. Sad mi je lakše, moći ću mirno da spavam i ništa mi drugo nije važno", ovim rečima je pobedu Koalicije "Zajedno" u Pirotu prokomentarisao jedan stariji gospodin, koji je u nedelju, u kasnim večernjim satima, slavio pobedu opozicije. Radost se osećala na ulicama grada, u kojem je, kako kaže šef Izbornog štaba koalicije "Zajedno" za Pirot Tomislav G. Panajotović, "posle 75 godina ponovo pobedila opozicija". Od 50 odborničkih mesta, koalicija "Zajedno", prvim nezvaničnim rezultatima, imala je 27 odborničkih mandata, SPS 21 odborničko mesto, a radikali 2. Međutim, pritisnuta prigovorima gubitnika SPS-a, Opštinska izborna komisija donela je odluku da se u sedam izbornih jedinica (u kojima su kandidati Koalicije naprosto dotukli kandidate SPS-a) ponove izbori, tako da po najnovijim nezvaničnim rezultatima SPS ima 21 odborničko mesto, koalicija "Zajedno" 20, a radikali 2.

I dok udružena pirotska opozicija slavi, SPS ćuti ko zaliven, kao i njihov "pobratim" JUL koji od 42 kandidata nije dobio nijedno odborničko mesto, iako je njihov čelnik uoči izbora izjavljivao da će u lokalnom parlamentu osvojiti od 30 do 50 odsto odborničkih mandata. Nije im pomogao ni nedavni kratki boravak gospođe Mire Marković u Pirotu, ni pirotski izlet Zorana Lilića.

"U predizbornoj kampanji najavljivali smo nameru vlasti da osujeti rezultate izbora na mestima gde će pobediti opozicija, što se i dogodilo poništavanjem izbora u sedam jedinica", kaže Tomislav G. Panajotović. "Na sreću, birači u Pirotu su pokazali da su časni, hrabri, pošteni i dostojanstveni ljudi i da su u drugom krugu potvrdili svoje opredeljenje za promene. Mogu koliko hoće da poništavaju rezultate izbora, ali narod je uskratio poverenje ljudima iz vrha SPS-a i oni neće dobiti glas makar se išlo i do desetog kruga. To je prava katastrofa vladajuće stranke, a politička ocena uspeha koalicije Zajedno je da se Pirot probudio. Dosta je bilo pretnji, zastrašivanja i pritisaka..."

Pirot je pobedom opozicije, koja se nagoveštavala još u prvom krugu, pokazao da sve predstave o provinciji i crvenom jugoistoku padaju u vodu. Pobeda koalicije "Zajedno" u Pirotu, koji je, uz Niš, do sada važio za neprikosnoveni bastion socijalista, ima još veći značaj, jer su kandidati ove koalicije u potpunosti "potukli" veoma viđene kandidate vladajuće garniture, i to u dva navrata. Bez odborničkih mandata, i posle trećeg kruga, ostaju Momčilo Cvetković, predsednik Opštinskog odbora SPS-a i direktor IJP "Sloboda" (direktor lokalnog radija i nedeljnika "Sloboda"), koga je ubedljivo u oba kruga pobedio Momčilo Đurđić iz koalicije "Zajedno", sekretar Izvršnog odbora DS i Slobodanka Ćirić, predsednica Izvršnog odbora SO Pirot i savezni poslanik, poražena je od Tomislava Živkovića, mladog inženjera iz "Tigra"; a Nikola Božić, direktor predškolske ustanove "Čika Jova Zmaj" u Pirotu i doskorašnji predsednik Okružnog odbora SPS-a, nije imao nikakve šanse pored uglednog pedijatra dr Svetislava Nešića, kandidata koalicije "Zajedno". Isti je slučaj i sa brojnim direktorima javnih ustanova i organizacija koje su, takođe veoma ubedljivo, pobedili kandidati koalicije "Zajedno".

Kad pretnje sankcijama i kaznenim merama u predizbornoj kampanji nisu dale nikakve rezultate i kada su Pirođanci glasali za promene, poraženi socijalisti prave istu grešku: ponovo pribegavaju sili. I u trećem izbornom krugu doživeće još veći debakl. To je poruka velikog broja Pirođanaca, koje je razgnevio pokušaj socijalista da na silu iznude njihovu ljubav. ■

M. PETROVIĆ

Kraljevo

Tri dana ćutanja

RTS proglasio pobedu socijalista

Ma kako se okončala kraljevačka izborna događanja '96, ova godina i ovaj mesec ostaće upamćeni u političkom životu ovog grada, ali i u njegovoj dugoj istoriji. Naime, posle 50 godina "mirovanja" Kraljevčani su prvi put i masovno iskazali svoje (ne)raspoloženje prema socijalističoj vlasti. Sudeći na osnovu zapisnika sa svih izbornih mesta, koji građanima saopšteni lecima iz koalicije "Zajedno", ova politička organizacija ima 36 od 70 mesta u SO Kraljevo, SPS 18, JUL 11, SRS 3, ND 1, s tim šta je jedno odborničko mesto još sporno zbog fizičkog obračuna na biračkom mestu.

Međutim, ni tri dana po završetku glasanja socijalisti, koji sve medije drže pod potpunom kontrolom ne nalaze za shodno da građane upoznaju sa činjenicom da će morati da predaju lokalnu vlast. Naprotiv, svi mediji su potpuno zanemeli, a gradom kruže različite dezinformacije. Sva nastojanja koalicije "Zajedno" da od Opštinske izborne komisije dobije zvanično saopštenje o rezultatima izbora ostala su bez uspeha, čak i posle zakonskog roka koji je sam predsednik Komisije Aleksandar Petrović odredio - utorak do 20:00 časova. Istovremeno, RTS je dezinformisao građane da SPS ubedljivo vodi, a uz to je i sva "sporna" mesta, gde su socijalisti uložili prigovore, jednostavno pripisala njima.

Ogorčeni ovakvim ponašanjem vlasti, kraljevački opozicioni poslanici Slavko Nedeljković, Mile Korićanac i Marko Petrović ušli su u prostorije SO, gde za sada Opštinska izborna komisija, i zajedno sa predstavnikom opozicije u Komisiji Vladimira Ilićem Denisom započeli su štrajk glađu. U trenutku kada je istakao zakonski rok za objavljivanje rezultata, pred zgradom SO spontano se okupilo oko 5000 Kraljevčana koji su - skandirajući: "Bando crvena"; "Aco, p...., Kraljevo si izdo"; "Dajte rezultate"; "Izađite napolje"; "Čistićete ulice"... - zahtevali da im se zvanično saopšte rezultati. Međutim, iz zgrade SO, koja je bila pod jakim obezbeđenjem policije, članovi izborne komisije su kroz sporedan izlaz pobegli iz zgrade.

Savezni poslanik Slavko Nedeljković tražio je da građani nastave sa protestom na trgu u centru grada. Nedugo potom, u kasnim večernjim satima, posle bezuspešnog pokušaja da kod kuće pronađu predsednika Komisije Petrovića, masa se razišla uz dogovor da se sutradan ujutru nastavi sa mirnim demonstracijama, sve dok se vlasti ne prisile da saopšte rezultate. No, socijalisti ne samo da nemaju nameru da prihvate i priznaju poraz već su u sredu ujutru, dok se na gradskom trgu okupljala sve veća grupa građana, sa svih prilaza gradu stizali autobusi puni policajaca koji su, potom, smešteni u Vatrogasnom domu u stanju pripravnosti. Međutim, čelnici "Zajedno" najavljuju veliki protestni miting na koji su pozvani Vuk Drašković i Zoran Đinđić.

Poslednja informacija pre zaključenja ovog broja "Vremena" je da građani nemaju nameru da odustanu sve dok vlasti ne saopšte rezultate. A poslednje zvanično saopštenje kraljevačkih opštinskih vlasti je da zvaničnog saopštenja nema. ■

IVAN RAJOVIĆ

Zrenjanin

Socijalisti dvaput broje

Na sam dan drugog glasanja za odbornike u skupštini Zrenjanina, izveštači lokalnog radija i ovdašnjeg TV centra u okviru matičnog RTS-a javljali su da sve protiče u "najboljem redu", "dostojanstveno i civilizovano", "na opšte zadovoljstvo svih građana koji očekuju bolje sutra zahvaljujući kontinuitetu politike Socijalsitičke partije i Slobodana Miloševića"...

Uprkos ovom političko-paradnom optimizmu zrenjaninskih podanika režima, u glasačkim kutijama odvijao se sasvim drugačiji i po mnogočemu za njih neshvatljiv proces.

Negde pre ponoći istoga dana, zrenjaninskoj javnosti obelodanjena je vest da je ovdašnja opozicija pobedila levu koaliciju: koaliciji "Zajedno" pripala su 23 odbornička mesta, koaliciji "Vojvodina" – koja je inače u zrenjaninskoj izbornoj jedinici osvojila i jedan savezni mandat – 7 mesta, isto toliko mesta osvojila je i Vojvođanska stranka, koja je na lokalne izbore izašla samostalno, radikali su dobili dva mesta. Koaliciji "SPS-JUL-ND" pripalo je 31 mesto. Pobeda opozicije bila je jasna. Slavlje nastalo nakon toga bilo je tim veće što je takva pobeda ostvarena u gotovo zastrašujućim okolnostima i pod apsolutnom pristrasnošću lokalnih medija.

Stvari su se, međutim, donekle izmenile već sutradan. U ponedeljak je zrenjaninskom čaršijom procurela vest da su socijalisti krenuli u potragu za ljudima sa kojima bi eventualno napravili "trgovinu" i tako obezbedili potreban broj "ruku" za svoju lokalnu vladu.

Na izvestan način ovo je u ponedeljak posle podne na lokalnoj televiziji potvrdio i Dane Marjanac, visoki funkcioner SPS-a iz Zrenjanina, sa-opštivši da će socijalisti ipak održati kontinuitet vlasti u lokalnom parlamentu.

Sumnja da "trguju" sa socijalistima pala je na odbornike Vojvođanske stranke, ali je to ubrzo demantovao njen lider Nikola Tomašev, koji je rekao "da bilo kakva trgovina sa socijalistima ne dolazi u obzir, uprkos činjenici što se ovdašnji članovi Vojvođanske stranke umnogome ne slažu sa zrenjaninskim filijalama beogradske opozicije, koja gotovo apsolutno zanemaruje autonomiju Vojvodine".

I kada se već pomislilo da više ne postoji nikakva senka na pobedi zrenjaninske opozicije, u utorak uveče predsednik Opštinske izborne komisije Dragan Skoko saopštio je "zvanične" rezultate: izbori za odbornike u skupštini Zrenjanina ponoviće se u pet izbornih jedinica, dok će se u jednoj (kakvog li apsurda!) glasački listići ponovo prebrojavati?!

Na taj način, zapravo, zrenjaninski socijalisti kreću u gotovo paničnu potragu za izgubljenim mandatima. Mnogi misle da će socijalisti ponavljati izbore na nekoliko mesta sve dok ne dobiju ono što su voljom građana već izgubili. ■

SINIŠA STANKOV

Izborna zagonetka

Predaja ključeva

Glasači nisu menjali stranu, samo su pristalice opozicije u velikim gradovima ovoga puta pokazali veću rešenost da se prekine nepodnošljivo stanje

U Srbiji su posle 17. novembra nastale nove političke prilike od dalekosežnog značaja. Srpska opozicija prošla je za dve nedelje kroz tri potpuno suprotna stanja. Najpre je u noći 3. novembra, posle vesti o krahu koalicije "Zajedno" na saveznim izborima, zavladala ona gotovo plačljiva atmosfera depresivnog gubitništva, poznata i dovoljno opisivana u proteklih šest godina. Onda je dve nedelje kasnije, u noći 17. novembra i narednog dana, bila fijesta zbog vesti o pobedi opozicije u Beogradu, Kragujevcu, Nišu, Čačku, Užicu, Kraljevu, Jagodini...

U prošli utorak i u sredu (19. i 20) počela je, zatim, da se ispoljava jarost zbog vesti da izborne komisije prilično masovno poništavaju izbore u gradovima u kojima je opozicija pobedila. Protesti u Nišu, Kraljevu, Pančevu, Jagodini, Beogradu...

Za činjenicu da je vlast u Beogradu praktično mirno predata, a da se u gradovima u unutrašnjosti muva može biti odgovorna i inicijativa lokalnih moćnika da spasu položaje (pekaru, u Nišu), a možda i lukavstvo vrha koji pokušava da nešto ispabirči u gradovima u unutrašnjosti.

VRUĆ KROMPIR I MEČ LOPTA: Ma kako se završila ta najnovija priča o kozi i niškom kupusu, političko stanje u Srbiji više ne može biti isto. Opozicija je na putu da osvoji vlast ili da igra veoma važnu ulogu u gradovima u kojima se nalazi najveći razvojni potencijal. Finansijska, industrijska, kadrovska i intelektualna kičma Srbije locirana je na teritoriji koju bi mogla kontrolisati opozicija. Sociolog Srećko Mihajlović i u razgovoru za "Vreme" ponavlja da je opozicija u ruke dobila i vruć krompir i meč loptu. Napuklina vlasti se pojavila i opozicija ima realnu šansu na republičkim izborima 1997, ako šansu ne upropasti. Opozicioni lideri obećavaju da će biti odgovorna vlast, no to će se brzo videti.

Vlast ipak ima malo manevarskog prostora ako odluči da uskraćivanjem podrške paralište život u velikim gradovima. U jednoj neformalnoj situaciji ovih dana, vaš reporter je u šali pitao Zorana Đinđića šta će raditi ako vlada na primer, zatvori slavine ruskog gasa za grejanje. Đinđić je odgovorio iz pika: "Prošetaćemo se do Dedinja da proverimo da li Sloba ima grejanje!" Ključna vest koja sugeriše da je vladajuća stranka shvatila da ne sme mnogo da se igra jeste predaja ključeva Beograda.

OBRT ILI NE: Naravno odmah ćemo se zameriti novoj vlasti jer ćemo ovde malo pogledati u zube toj pobedi, da bismo ih podsetili na oveštalu opomenu: "U pobedi se ne zanesi, u porazu ne poklekni!"

Pre svega, da se ne bi prikrile mane naše opozicije treba utvrditi da li je ovde uopšte reč o nekom kopernikanskom obrtu biračkog tela u ciglo petnaest dana. Na primer, u Beogradu ima 1.287.250 birača; u prvom izbornom krugu glasalo je 799.053 na gradskim, a 803.989 na saveznim izborima. SPS je u Beogradu iz prvog kruga izašao sa 256.841 glasača na gradskim i 306.705 na republičkim izborima. To je bilo 32,14 aktivnih birača na gradskim izborima.

Koalicija "Zajedno" ušla je u drugi krug sa 24,87 odsto glasova, što znači da je na gradskim izborima bez DSS-a osvojila 198.760 glasova, a na saveznim (kandidatska lista sa DSS) 233.185 glasova.

Demokratska stranka Srbije (DSS) je iz prvog kruga iznela plen od 10,51 odsto glasova, to jest 84.008 "gradskih" glasova.

Srpska radikalna stranka (SRS) ušla je u drugi krug sa 17,95 odsto glasova, što predstavlja 143.429 "gradskih" ili 169 528 "saveznih glasova".

"Ostale" leve i desne partije, kao što su Nova demokratija, Demokratski centar, Socijaldemokratska unija, Radikalna stranka "Nikola Pašić", Saborna narodna stranka i druge (većina tih partija nastala je otcepljenjem od postojećih partija) nosile su 14,52 odsto glasova ili, u apsolutnom iznosu 116.015 glasova.

U drugom krugu u Beogradu je, po privremenom izveštaju Gradske izborne komisije, glasalo 484.692 glasova ili 41,27 odsto upisanih birača. Podaci o broju glasova koje su partije i koalicije osvojile u drugom krugu nisu objavljeni, ali se već iz priloženog nagoveštava da pobednik ne bi trebalo da se hvali da ima više od oko 250.000 glasova Beograđana.

To znači da lideri opozicije ne mogu da se sakriju iza uspeha u drugom krugu i da svojim članovima duguju objašnjenje gde im se u novembarskim izborima 96. izgubilo oko 400.000 glasača iz 1993! I lideri i birači opozicije o tome, naravno, nerado govore, ali izgleda uočavaju da je njihova značajna pobeda što se tiče biračke podrške tanka i zato toliko raste nervoza zbog eventualnog trećeg kruga.

EMIL ČONKIĆ

DAN KADA SE SLAVILO: Beograd, 18. novembar 1996.

Socijalisti će svakako pokušati da animiraju svoje inače disciplinovanije birače. Beogradska izborna komisija već je odlučila da se za treći krug, za razliku od drugog, biračima upućuju pozivi za glasanje. Ono što ide u prilog je pobednički zalet i, još više, prilično raširena i jako uverenje da vlast hoće da im ukrade pobedu. S obzirom na do sada najbeskrupulozniju predizbornu uzurpaciju medija i na činjenicu da su u većoj meri poništavani izbori tamo gde opozicija pobeđuje ta sumnja ima verodostojnost.

Nastala atmosfera može se opisati jednim grafitom ispisanim na Filozofskom fakultetu u Beogradu u leto 1992, kojim je citirano Didroovo pismo Luju XIV: "Ti sediš na vulkanu... Metež je neizbežan!"

Srpski urbani birač prati neku tradicionalnu srbijansku političku žicu - vladaru je dozvoljeno gotovo sve: da upropasti državu, da narod baci u bedu, da manipuliše na izborima, da kupuje glasove, da daje lažna obećanja, samo ne sme da dira osvojene opštine, što je iskusio još kralj Milan u Kragujevcu 15. februara 1876.

Posledice sadašnjeg stanja će se sigurno dugo osećati. Međutim, drugi krug novembarskih izbora "96. nije doneo takozvano ukršteno glasanje, karakteristično za američke izbore. Tamo je broj glasača koji, na primer, glasaju za demokratskog predsednika a istovremeno za republikanski kongres od 1952. do 1984. skočio sa 30 odsto na skoro polovinu glasača. To se u politikološkom žargonu zove "rascepljeni listić" (split ticket), za razliku od listića koji označava glasanje za kandidata iste strane na istim nivoima (straight ticket).

U drugom izbornom krugu 17. novembra nije, kako izgleda, bilo prelaska crvene linije koja deli opozicionu od vladajuće garniture, samo je nivo apatije glasača jedne i druge strane različito varirao. Ima izuzetaka, na primer u Lebanu, ranije proradikalskoj opštini, sada dominira JUL.

MOLI SE BOGU ZA VLAST: Politikolog Srbobran Branković, u razgovoru za "Vreme", u šali to objašnjava takozvanom superlojalnošću - ranije je nekim glasačima izgledalo da treba da glasaju ne samo za Slobu nego i za Slobu i za Šešelja, a sada ta superlojalnost zahteva da se glasa i za Slobu i za Miru. Jedan aktuelni vic kaže kako je i u Nišu opozicija dobro prošla zato što su neke Nišlije polazile od toga da Sloba i Mira žive - zajedno.

Zašto je disciplina i motivisanost opozicionih birača bila veća nego motivisanost glasača vladajuće koalicije?

U razgovoru za "Vreme", Srbobran Branković kaže da srpski glasač nema tako razuđenu percepciju da bi se odlučio da jednoj partiji dâ prednost na jednom a drugoj na drugom nivou, ceneći njihove upravljačke potencijale. Različito ponašanje glasača na saveznim i u drugom krugu lokalnih izbora on objašnjava time da veliki broj glasača na saveznom nivou glasa za Slobodana Miloševića kao za gazdu u kući, što je patrijarhalna percepcija. I na izborima 1992. i 1993. izborni rezultat Socijalističke partije razlikovao se od izbornog rezultata Slobodana Miloševića. Jedno istraživanje javnog mnjenja u Republici Srpskoj, koju je provela agencija "Medijum", u kojoj radi Branković, pokazalo je da starija, ruralna populacija i tamo glasa za vladajuću SDS. To znači da taj tip glasača nije predestiniran idejama ni levice ni desnice, već da je posredi banalna činjenica da taj deo populacije naprosto ima izražen sindrom autoritarnosti, a samim tim pogodniji za manipulaciju. U ruralnijim sredinama većina se priklonila statusu kvo.

U gradovima u kojima je pobedila opozicija našli su se bahati i neodgovorni lokalni despoti. Uprkos medijskoj dominaciji i sveprisutnosti vladajuće koalicije, TV mašina nije mogla od svih tih mnogobrojnih kandidata da napravi zvezde.

Zoran Slavujević, istraživač Instituta društvenih nauka i član tima koji je pogodio glavni rezultat saveznih novembarskih izbora i rang glavnih partija, u razgovoru za "Vreme" ponavlja obrazloženje koje je dao pre izbora u korist izborne prognoze IDN-a,: opozicioni glasači slabije su identifikovani sa saveznom državom a, s druge strane, ljudi se s vlašću konkretnije susreću na lokalnom nivou. Socijalisti su imali razuđeniju kampanju, kaže Slavujević, pokazujući izborni materijal za kandidata SPS-a iz Ćuprije Zorana Mićića, u kome su, pored slike Slobodana Miloševića i obećanja, na jednoj strani štampane i božje zapovesti, s tim što je peta štampana verzalom i u političko-marketinškoj verziji glasi: "Moliti se bogu, za one koji su na vlasti!" Ipak, kaže Slavujević, moguće je da je u trenutku kada je u informativnim jedinicama zastupljenost SPS-a u odnosu na opoziciju dosezala 298:1, jednostavno došlo do zasićenja. Najvažniji razlog, kaže Slavujević, koji inače proučava političku kampanju, jeste taj što se u velikim gradovima najteže živi.

Na jednom kontejneru u Bloku 23 piše: "Švedski sto!". Najveći broj odgovora možda se nalazi upravo u tom sarkazmu. ■

MILAN MILOŠEVIĆ

Konjica

Socijalisti su pokazali da ne umeju da gube. Poraz na lokalnim izborima iznenadio ih je barem koliko je pobeda iznenadila opozicione stranke. Ni jedni ni drugi nisu bili spremni za novonastalu situaciju. Lideri koalicije "Zajedno" napravili su početničku grešku pohodeći štab beogradske Izborne komisije u potrazi za rezultatima glasanja pre nego što je istekao zakonski rok da ih ta komisija saopšti. Ispoljeno nestrpljenje moglo bi skupo da ih košta u igri koja se sada vodi. U Srbiji kao da neko provocira vanredno stanje. Ako je ta ocena tačna, lopovluk u Nišu nije stvar famoznog Mileta Ilića, nego direktiva s vrha. Opozicioni lideri nalaze se u protivrečnoj situaciji: i sami osećaju da im je možda postavljena zamka u koju bi uleteli posle većih nereda, a, sa druge strane, ne mogu mirno da gledaju kako im poništavaju pobedu, falsifikuju izborne liste i otimaju vlast. Socijalisti sve to rade u iznudici. Da su oni strepeli od poraza, ranije bi počeli da kradu. Uljuljkala ih je ubedljiva pobeda na saveznim izborima. Srbi su u dve nedelje pokazali dva lica, ali to ne znači da je prosečan srpski birač šizofren. Naprotiv. On Jugoslaviju doživljava kao strano telo i činilo mu se svakako zgodnim da Miloševića odmakne iz Srbije. Rezultat na lokalnim izborima pokazao je da počinje kraj gazimestanske ere i da bi Miloševićevo vladanje Jugoslavijom Srbi doživljavali kao snošljiv, privremen oblik diktature. Umrtvljena opoziciona scena dobila je ogroman impuls i realnu nadu da bi mogla pobediti na predstojećim republičkim izborima. Iznenada, kao u lošim vesternima, pojavila se konjica. Od klišea odstupa samo okolnost što ni jedni ni drugi ne znaju šta će sa tom konjicom. Najbolje bi bilo da se već na proleće održe republički izbori i da se radi srpskog nacionalnog i državnog interesa odgovori na ključno pitanje: za koga su građani Srbije?

D. Ž.